

NORGES HØYESTERETT

Den 15. april 2024 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Matheson, Bergh og Sæther i

HR-2024-686-U, (sak nr. 24-057318STR-HRET), straffesak, anke over kjennelse:

A (advokat Inam Ghaus Ali)

mot

Påtalemyndigheten (politiadvokat Hilde Søråas)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder videre anke over kjennelse om fortsatt varetektsfengsling av en siktet under 18 år.
- (2) A, født 00.00.2008, er tiltalt for flere straffbare forhold, herunder medvirkning til grovt ran (straffeloven § 328 første ledd jf. § 327 jf. § 15) og flere kroppskrenkelses (straffeloven § 271). I tillegg er han siktet for blant annet bilbrukstyveri (straffeloven § 342 tredje ledd jf. første ledd) og uaktsom kjøring (vegtrafikkloven § 31 jf. § 3).
- (3) A ble pågrepet første gang 15. januar 2024 og begjært varetektsfengslet. Oslo tingrett avsa kjennelse samme dag hvor A ble løslatt og ilagt meldeplikt to ganger i uken frem til 15. februar 2024.
- (4) A ble pågrepet på nytt 5. mars 2024. Ved Oslo tingretts kjennelse 5. mars 2024 ble han varetektsfengslet frem til 19. mars 2024.
- (5) Ved behandlingen av begjæring om fortsatt varetektsfengsling avsa Oslo tingrett kjennelse 19. mars 2024 som gikk ut på at A skulle løslates mot meldeplikt to ganger i uken frem til 22. april 2024. Påtalemyndigheten anket. Borgarting lagmannsrett avsa kjennelse 22. mars 2024, hvor A ble varetektsfengslet frem til 2. april 2024. Det var dissens i lagmannsretten, da en dommer mente at vilkårene for å varetektsfengsle siktede ikke var til stede.
- (6) Oslo tingrett avsa kjennelse 2. april 2024 hvor fengslingen ble forlenget frem til 16. april 2024. A anket, og Borgarting lagmannsrett avsa kjennelse 9. april 2024 hvor anken ble forkastet, også denne gangen under dissens.
- (7) A har anket til Høyesterett. Det anføres at lagmannsrettens flertalls lovforståelse er feil når det er konkludert med at fengsling av A er tvingende nødvendig. Avgjørelsen er heller ikke

forholdsmessig. Fengsling har hatt en avskrekkende effekt på A. Barnevernet er tungt involvert i familien, og meldeplikt har tidligere sett ut til å ha disiplinerende effekt. Det er ikke korrekt som lagmannsrettens flertall bygger på, at A tidligere har vært varetektsfengslet. For mindreårige lovbrøyttere vil det være særlig aktuelt å idømme alternativer til fengsel, for eksempel samfunnsstraff.

- (8) *Påtalemyndigheten* anfører at vilkårene for varetektsfengsling er til stede, og slutter seg til vurderingen fra lagmannsrettens flertall. Siktedes kriminalitet er til fare for andre, særlig medvirkningen til grovt ran og ulovlig bilkjøring. Det opplyses at hovedforhandling er berammet til 22. april 2024.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken er en videre anke over kjennelse hvor utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og generelle lovtolkning, jf. straffeprosessloven § 388 første ledd nr. 2 og 3. Når det gjelder forholdet til EMK og FNs barnekonvensjon, kan utvalget også prøve lagmannsrettens konkrete rettsanvendelse, jf. HR-2020-623-U avsnitt 12 med videre henvisning.
- (10) A er meget ung, 15 år og 8 måneder gammel. Han har nå sittet varetektsfengslet i over én måned. Fengslingen er i Bjørgvin ungdomsfengsel, slik at han holdes adskilt fra voksne lovbrøyttere.
- (11) Hovedforhandling er berammet til 22. april 2024. Saken er berammet over flere dager, og dato for fremmøteforkynning av dommen er foreløpig satt til 10. mai 2024.
- (12) Det fremgår at påtalemyndighetens siktemål er å holde A fengslet til straffesaken er avgjort. Tidsperspektivet ved vurderingen av om fortsatt fengsling er forholdsmessig, er dermed frem til det kan forventes å foreligge dom i første instans, se blant annet HR-2024-484-U avsnitt 11. Dette vil her være 10. mai 2024. På det tidspunktet vil A ha sittet fengslet i mer enn to måneder.
- (13) Forholdsmessighetsvurderingen ved spørsmål om varetektsfengsling av barn er i HR-2023-1039-U avsnitt 11 beskrevet slik:
- «Hvorvidt fortsatt varetektsfengsling er forholdsmessig etter straffeprosessloven § 170 a, beror på en bred vurdering av sakens art og forholdene ellers, jf. HR-2017-1679-U avsnitt 18. Ved fengsling av noen under 18 år gjelder også straffeprosessloven § 184 andre ledd andre punktum, og fengsling kan bare besluttes dersom det er «tvingende nødvendig». Bakgrunnen er barnekonvensjonens artikkel 37 bokstav b, som fastsetter at: «Pågrepelse, frihetsberøvelse eller fengsling av et barn skal skje på lovlig måte og skal bare benyttes som en siste utvei og for et kortest mulig tidsrom». Pågrepelse og fengsling skal begrenses til tilfeller der dette er siste utvei, jf. Prop.135 L (2010–2011) side 58 og HR-2018-1581-U.»
- (14) Fengsling av barn må altså være *tvingende nødvendig* og kan bare skje som *siste utvei*.
- (15) Lagmannsretten flertall har vist til disse utgangspunktene. Den konkrete vurderingen er imidlertid kortfattet, og består for en vesentlig del av sitat fra og henvisninger til den vurderingen lagmannsrettens flertall bygde på i kjennelsen 22. mars 2024.
- (16) Flertallet uttaler videre blant annet at man «fester ikke lit til at gjentakelsesfaren er redusert som følge av erkjennelser A har gjort de siste ukene», og at han «også tidligere [har] vært

varetektsfengslet, og begikk da nye kriminelle handlinger kort tid etter at han ble løslatt». Det er uriktig når flertallet bygger på at han tidligere har vært varetektsfengslet. Det riktige er at han ble pågrepet, men deretter løslatt mot meldeplikt. Ankeutvalget forstår det slik at han ikke er siktet for handlinger begått i den perioden meldeplikt løp.

- (17) Uansett er flertallets begrunnelse etter ankeutvalgets syn ikke tilstrekkelig. Når fengsling bare kan besluttet dersom det er tvingende nødvendig, krever dette en grundig og konkret vurdering, bygd på den situasjonen som foreligger på det tidspunktet vurderingen foretas. Situasjonen er nå som påpekt at A har vært fengslet i mer enn én måned, og at hovedforhandlingen i tingretten er nær forestående. Det må da blant annet vurderes hvilken betydning disse omstendighetene har for gjentakelsesfaren og dermed for vurderingen av om fortsatt fengsling er *tvingende nødvendig*.
- (18) Når lagmannsrettens drøftelse ikke er tilstrekkelig bred, må kjennelsen oppheves.
- (19) Ankeutvalgets kjennelse er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens kjennelse oppheves.

Espen Bergh
(sign.)

Wilhelm Matheson
(sign.)

Knut Erik Sæther
(sign.)